
Activiteitenplan 2018

Vereniging Kleine Kernen Limburg

“ Bouwen aan krachtige gemeenschappen in Limburg ”

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Maatschappelijke thema's	4
1. Leefbaarheidsagenda	4
2. Vervoer en mobiliteit	5
3. Gezond opgroeien in het dorp	6
4. Sociale duurzaamheid	7
5. Sociale innovatie.....	8
6. Organisatie en financieringsvormen	9
7. Overheidsparticipatie	10
8. Verbreding dienstverlening VKKL.....	11
9. Maatschappelijk vastgoed, groene initiatieven & cultureel erfgoed.....	12
3. Aanvullende projectlijnen	13
Projectlijn: Knooppunt Zorgen voor elkaar Limburg	13
Projectlijn: Steunpunt gemeenschapsaccommodaties (vereniging Spirato)	14
Projectlijn: Steunpunt Wensbus (werktitel).....	15
4. Reguliere basisactiviteiten	15
5. Activiteitenbegroting 2018.....	17

1. Inleiding

Voor u ligt het activiteitenplan 2018 van de Vereniging Kleine Kernen Limburg (VKKL). De VKKL is in 2003 opgericht ter ondersteuning van bewonersorganisaties in de kleine kernen van Limburg. De VKKL heeft zich sinds haar start sterk ontwikkeld. Het aantal bewonersorganisaties (dorpsraden) in Limburg is, mede dankzij de inzet van de VKKL stevig toegenomen (dit weerspiegelt zich in het ledenaantal van de VKKL: bij de start waren 21 dorpsraden lid, in 2017 zijn dat er 107).

De VKKL heeft in samenwerking met de leden, veel kennis en ervaring ontwikkeld rond processen van gemeenschapsvorming. De kern is steeds hoe bewoners zich organiseren rond actuele vragen die van invloed zijn op de leefbaarheid in hun woonomgeving. Daarvoor levert de VKKL (proces-) ondersteuning aan lokale bewonersorganisaties, organiseert uitwisseling van kennis en ervaring en behartigt de collectieve belangen van bewonersorganisaties naar belangrijke partners zoals de overheid en koepelorganisaties. Het aantal vragen dat bij de VKKL binnenkomt, en daarmee het aantal thema's waarmee de VKKL zich bezighoudt, is de laatste jaren sterk toegenomen.

Sinds 2009 is de VKKL een door de Provincie Limburg erkende Maatschappelijke Organisatie (MO). Met het indienen van het meerjarenbeleidsplan 2017-2020 is deze erkenning weer voor een periode van 4 jaren verlengd. Het meerjarenbeleidsplan vormt de basis voor het activiteitenplan 2017. In het meerjarenbeleidsplan worden 9 maatschappelijke thema's genoemd waaraan de VKKL in de komende beleidsperiode haar projectmatige activiteiten wil verbinden:

1. Leefbaarheidsagenda
2. Vervoer en mobiliteit
3. Gezond opgroeien
4. Sociale duurzaamheid
5. Sociale innovatie
6. Organisatie en financieringsvormen
7. Overheidsparticipatie
8. Verbreding dienstverlening VKKL
9. Maatschappelijk vastgoed, groene initiatieven & cultureel erfgoed

Naast bovenstaande thema's lopen er een drietal projectlijnen die (mogelijk) aanvullend worden gefinancierd (aanvullend wil zeggen buiten de reguliere meerjarensubsidie van de provincie):

- Knooppunt Zorgen voor Elkaar Limburg
- Vereniging Spirato, steunpunt gemeenschapsaccommodaties Limburg
- Steunpunt vervoersinitiatieven (werktitel) – nb: deze is begroot, maar niet definitief

Om haar projectmatige activiteiten goed uit te kunnen voeren, en om als vereniging optimaal te kunnen functioneren, worden op pagina 15 de reguliere basisactiviteiten beschreven.

Het activiteitenplan is ambitieus te noemen. In de periode 2015-2017 heeft de VKKL veel ervaring opgedaan met projectmatig werken en het verwerven van aanvullende opdrachten, die door partijen als bijvoorbeeld gemeenten worden gefinancierd. In 2018 en verder willen we deze lijn graag doorzetten. Vandaar dat de ingediende begroting en daarmee de hoeveelheid projectmatige activiteiten hoger is dan de door de provincie toegekende basis- en projectsubsidie. Middels aanvullende financieringsbronnen wil de VKKL haar ambities gaan realiseren.

2. Maatschappelijke thema's

1. Leefbaarheidsagenda

Bewoners in dorpen en wijken werken aan hun eigen toekomstagenda, waarbij de oplossingen van hun zelfbenoemde opgaven van onderop komen. VKKL ondersteunt en stimuleert deze ontwikkeling. Een uitdaging daarbij is om ook de mensen in dorp of wijk, die niet vooraan staan, mee te laten doen.

Projectactiviteiten

- Door ontwikkelen en periodiek blijven verbeteren van de DOP-methodiek, deze kennis (waaronder de brochure 'Veel wegen leiden tot dorpsplannen') verspreiden onder meer via sociale media, Kleine Kernen Krant en website;
- De VKKL maakt het verkennen van mogelijkheden hoe binnen zelfsturende gemeenschappen meer aandacht voor de inclusieve gemeenschap (iedereen doet mee) kan worden gegeneerd tot een van haar speerpunten voor de komende periode;
- Ontwikkelen en beschikbaar stellen van kennis over de demografische ontwikkeling op dorpsniveau, o.a. door vertaling van de bevolkingsprognoses op de website <http://prognoses.neimed.nl> naar concrete effecten in dorpen en wijken;
- De dialoog in het dorp over het begeleiden van de demografische ontwikkeling en democratische vernieuwing ondersteunen. Hiermee willen we het proces van bewustwording versnellen over enerzijds de gevolgen van krimp, vergrijzing en ontgroening op de leefbaarheid in de kleine kernen bij dorpsbewoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties. Anderzijds willen we dorpen en wijken helpen in hun verkenning naar nieuwe vormen van democratie, vertegenwoordiging en besluitvormingsprocessen. Speciale aandacht daarbij gaat uit naar het betrekken van jeugd en jongeren en mensen in kwetsbare posities zonder daarbij in te zetten op doelgroepen, maar juist op de inclusieve samenleving waarmee een sociale structuurversterking beoogd wordt. Met deze structuurversterking wil de VKKL ook een bijdrage leveren aan het verkleinen van de kloof tussen zij die mee kunnen in deze maatschappij en zij die achterblijven en daarmee de burger-burger relatie versterken;
- Het organiseren van minimaal 1 regionale workshop of Oppe Koffie waarbij clusters van dorpen 'best practices', kennis en ervaringen t.a.v. het maken van een leefbaarheidsagenda of DOP onderling uitwisselen;
- Ondersteunen van bewonersorganisaties bij het opstellen of actualiseren van hun leefbaarheidsagenda of DOP, in 2018 tenminste 3 trajecten;

Beoogde resultaten

- Minimaal 3 bewonersorganisaties en initiatiefgroepen zijn ondersteund bij het maken van hun leefbaarheidsagenda's;
- De doorontwikkeling van de DOP-methodiek heeft ertoe bijgedragen dat de kennis onder bewonersorganisaties en initiatiefgroepen t.a.v. het betrekken van de hele gemeenschap bij planvorming en uitvoering van hun leefbaarheidsagenda, is toegenomen;
- Het beschikbaar stellen van gegevens over demografische ontwikkelingen en het voeren van de dialoog daarover, heeft geleid tot meer bewustwording en inzicht bij bewonersorganisaties en initiatiefgroepen over hoe om te gaan met de gevolgen voor verenigingen, maatschappelijk vastgoed, ondernemers en de woningvoorraad in dorp of wijk;

- Een tweetal bewonersorganisaties zijn met kennis en kunde bijgestaan in hun zoektocht naar nieuwe vormen van democratie en besluitvormingsprocessen binnen een gemeenschap;
- Tijdens workshops, regio- en themabijeenkomsten hebben bewonersorganisaties en initiatiefgroepen hun kennis, ervaringen en inzicht m.b.t. het maken van leefbaarheidsagenda's onderling gedeeld.

Aansluiting bij de Sociale Agenda 2025

In een samenleving die op onderdelen steeds individualistischer dreigt te worden, biedt het proces van het maken en uitvoeren van een eigen leefbaarheidsagenda of DOP voor bewoners van dorpen en wijken juist de kans om met elkaar te werken aan een collectief doel: het versterken van de leefkwaliteit van de eigen omgeving, zowel op sociaal als op fysiek vlak. Daarmee neemt de kwaliteit van leven voor de hele gemeenschap toe. Daarnaast biedt een leefbaarheidsagenda of DOP nieuwe mogelijkheden voor mensen met een kleiner sociaal netwerk of die wat verder af staan van het verenigingsleven. Immers, door actief deel te nemen aan (nieuwe) initiatieven die uit een DOP of leefbaarheidsagenda voortkomen, verhoogt dit hun sociaal-maatschappelijk participeren.

Samenwerking met derden

Binnen deze projectactiviteiten wordt samengewerkt met bewonersorganisaties, gemeenten, Stichting IKL als het gaat om de groene thema's binnen een leefbaarheidsagenda, lokaal welzijnswerk, de Landelijke Vereniging Kleine Kernen, Binnenlandse Zaken (nieuwe vormen van democratie en burgerschap), kennisinstellingen als de Wageningen Universiteit, Universiteit Utrecht, de Hogeschool Zuyd en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

2. Vervoer en mobiliteit

Als gevolg van demografische ontwikkelingen en een veranderende levensstijl (ouderen wonen langer zelfstandig) is de behoefte aan vervoer op maat sterk gestegen. Openbaar vervoer komt niet altijd tot in de haarvaten van de provincie en het doelgroepenvervoer bedient niet iedereen. In steeds meer dorpen en wijken ontstaat vraagafhankelijk vervoer (bijvoorbeeld de Wensbus) gereden door vrijwilligers. De projectactiviteiten worden in 2018 mogelijk uitgebouwd tot een projectlijn met aanvullende financiering. Zie hiervoor pagina 14.

Projectactiviteiten

- Begeleiding en (praktische) ondersteuning van Wensbus- en andere vervoersprojecten georganiseerd door bewoners in de huidige openbaarvervoerconcessie;
- Vertegenwoordigen van de bewonersinvalshoek binnen het Limburgse Openbaar Vervoer;
- Dorpen waar vervoersinitiatieven ontstaan ondersteunen en verbinden met elkaar;
- Ontwikkelingen en behoeftes rondom thema vervoer binnen de achterban monitoren;
- Vervoersinitiatieven via regionale bijeenkomsten, sociale media, Kleine Kernen Krant, nieuwsbrief en website op de hoogte houden van relevante ontwikkelingen op dit thema.

Beoogde resultaten

- De Wensbusprojecten en andere vervoersinitiatieven zijn begeleid en ondersteund in de nieuwe openbaarvervoerconcessie;

- Nieuwe initiatieven zijn gelinkt aan reeds bestaande initiatieven, waardoor kennis en praktijkervaring is overgedragen;
- Via diverse communicatiekanalen zijn de vervoersinitiatieven geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen, wet- en regelgeving.

Aansluiting bij de Sociale Agenda 2025

Vervoersprojecten gereden door vrijwilligers die door bewoners(organisaties) zelf zijn opgezet, staan dicht bij de mensen in de eigen gemeenschap. Uit de evaluaties van de Wensbuspilots (2015 en 2016) blijkt diverse malen dat deze vorm van vervoer (met name bij ouderen) vertrouwd aanvoelt, omdat de chauffeur bekend is en de bus (of auto) op tijd is. Hierdoor wordt de drempel voor mensen die minder mobiel zijn verlaagd. Mensen maken meer gebruik van deze vervoersdienst, waardoor hun capaciteiten toenemen om langer zelfstandig thuis te wonen in hun eigen vertrouwde omgeving. Bovendien versterkt dit hun sociale netwerk, waarmee je (mede) voorkomt dat deze mensen in een sociaal isolement dreigen te geraken.

Samenwerking met derden

Op het gebied van vervoer en mobiliteit werkt de VKKL samen met vrijwillige vervoersprojecten, de Provincie als initiator van het Wensbusproject, de openbaarvervoer aanbieder (Arriva), gemeenten waar deze vervoersinitiatieven actief zijn en (coördinatoren van) het gemeentelijk doelgroepenvervoer.

3. Gezond opgroeien in het dorp

Het geografische en maatschappelijke netwerk waarin jeugd en jongeren actief zijn, wordt steeds groter. Daarmee verandert ook de plek die jongeren in een gemeenschap innemen. Niet alle activiteiten en contacten hebben nog betrekking op het eigen dorp. De uitdaging is dan ook vooral om bewonersorganisaties, verenigingen en (indien nodig) scholen te begeleiden in het zoeken naar nieuwe manieren van organiseren en samenwerken, specifiek gericht op de behoeften en leefpatronen van de jeugd en jongeren, zonder daarbij alleen maar uit te gaan van bestaande voorzieningen en verenigingsverbanden.

Projectactiviteiten

- Kennis en ervaringen die bewonersorganisaties, scholen, (jeugd)verenigingen en andere partners binnen een dorp of cluster van dorpen hebben ontwikkeld rondom het betrekken van jeugd en jongeren bij de dorpsactiviteiten verzamelen en actief uitdragen;
- Samenwerking zoeken met bewonersorganisaties, overheden, scholen(koepels) en maatschappelijke organisaties zoals KPJ Limburg, Jeugdwerk Limburg, Scouting Limburg en Jong Nederland Limburg, om minimaal 3 aansprekende initiatieven in beeld te brengen, waarbij jongeren op vernieuwende wijze bij het dorp zijn betrokken;
- Bewonersorganisaties ondersteunen bij het thema jeugd en jongeren in hun leefbaarheidsagenda, o.a. via de methodiek 'It takes a village to raise a child'. Hiermee kan de discussie over leefbaarheid (voortbestaan verenigingen, scholen en andere voorzieningen in het dorp/de wijk die als gevolg van demografische veranderingen onder druk staan) gevoerd worden vanuit de optiek van het opgroeiende kind. De focus ligt daarin niet op belangenbehartiging, maar op het aanreiken van concrete processtappen aan bewoners.

Beoogde resultaten

- De ervaringen van koplopers worden door de VKKL actief uitgedragen voor bewoners(organisaties) die het contact met jeugd en jongeren willen leggen;
- Er zijn, middels een pilot, 3 aansprekende initiatieven in beeld gebracht die als voorbeeld fungeren voor hoe dorpen en wijken kunnen inzetten op het betrekken van jeugd en jongeren bij de toekomst van dorp of wijk;
- Met behulp van onder meer de methodiek 'It takes a village to raise a child' zijn 2 dorpen of wijken ondersteund in het voeren van een brede leefbaarheidsdiscussie vanuit de optiek van het opgroeiende kind.

Aansluiting bij de Sociale Agenda 2025

Door in te zetten op de verbinding tussen de jongste generaties en de 'rest' van de gemeenschap vanuit het perspectief van het kind / de jongere zelf, blijft deze betrokken bij het verenigingsleven en de sociale structuur van de eigen leefomgeving. Dit heeft een positieve invloed op de ontwikkeling en draagt eraan bij dat kinderen en jongeren al op een jonge leeftijd maatschappelijk betrokken en actief worden: bijvoorbeeld als jeugdleider bij de sportvereniging of in het jeugdwerk. Door hun betrokkenheid vormen zij op latere leeftijd vaak weer het (bestuurlijk) kader waar de verenigingen op draaien.

Samenwerking met derden

De VKKL werkt binnen deze projectactiviteiten veelvuldig samen met Maatschappelijke Organisaties als KPJ Limburg, Scouting Limburg, Jong NL Limburg en Jeugdwerk Limburg, die zich allemaal richten op de ondersteuning van jeugd- en jongeren(verenigingen). Daarnaast wordt de samenwerking gezocht met scholen(koepels) en bewonersorganisaties om aansprekende initiatieven in beeld te brengen.

4. Sociale duurzaamheid

Het aantal initiatieven in dorpen en wijken dat zich richt op duurzame energie neemt een steeds grotere vlucht. Er ontstaan steeds meer regionale energiecoöperaties die energie opwekken en werken aan energiebesparing. Vaak hebben deze activiteiten ook een impact op of relatie met hun directe omgeving. Niet alle energie coöperaties vinden gemakkelijk de aansluiting bij de bewoners(organisaties) in hun directe omgeving. VKKL heeft met name een rol als verbinder tussen enerzijds de in opkomst zijnde energie coöperaties en anderzijds de bewoners van de (kleine) kernen en buitengebied waarin deze energie initiatieven plaatsvinden. Als beide elkaar vinden, kan dit leiden tot een vliegwieleffect voor lokale ambities en projecten, waarbij de duurzaamheidsagenda van het energie initiatief verbreed wordt naar de hele (leef)omgeving.

Projectactiviteiten

- Monitoren van ontwikkelingen rondom sociale duurzaamheid en koppelen aan de behoeftes van de leden via o.a. workshops, nieuwsbrief en Kleine Kernen Krant;
- Opzetten van een pilot, waarin samen met energie coöperaties en bewonersorganisaties gekeken wordt hoe de relatie tussen energie coöperatie en de directe leefomgeving kan worden versterkt.

Beoogde resultaten

- Bewonersorganisaties en -initiatieven zijn op de hoogte van de ontwikkelingen rondom sociale duurzaamheid;
- Middels de pilot is verkend hoe de relatie tussen energie coöperaties en bewonersorganisaties kan worden versterkt in de vorm van een toolkit.

Aansluiting bij de Sociale Agenda 2025

Initiatieven die zich richten op duurzame energie in fysieke zin, zijn vaak vanuit milieubewustzijn ontstaan. En een schoon leefmilieu draagt rechtstreeks bij aan de gezondheid en het welbevinden van mensen. Daarnaast speelt ook het aspect sociale duurzaamheid een rol; met name bij het betrekken van de (leef)omgeving bij het energie initiatief. Sociale duurzaamheid wil hier zeggen hoe levensvatbaar het initiatief is in relatie tot de behoefte van de (omringende) gemeenschap. Hebben de bewoners veel profijt van het energie initiatief, dan kan men elkaar versterken: het draagvlak voor het energie initiatief wordt groter en de omgeving heeft profijt van de (financiële) surplus van het initiatief.

Samenwerking met derden

Binnen de beoogde pilot wordt samengewerkt met regionale energiecoöperaties, COS, de Milieufederatie Limburg en bewonersorganisaties die zich bezighouden met duurzame ontwikkeling, energiebesparing en/of opwekking, danwel gesitueerd zijn nabij een energie initiatief (windmolenpark, zonnepark, etc.).

5. Sociale innovatie

De kern van de zelfsturingsgedachte vormt het uitgangspunt dat actieve bewoners zelf hun eigen leefomgeving vormgeven. De uitdaging daarbij is om ook inwoners hierin mee te nemen die (nog) niet actief zijn, omdat ze niet mee kunnen of willen doen. De VKKL wil zich hier ook in 2018 sterk op richten. Daarnaast wordt het concept 'positieve gezondheid' blijvend geïntegreerd in de werkwijze van de VKKL.

Projectactiviteiten

- Uitbouwen en bestendigen van het Knooppunt Zorgen voor elkaar Limburg als directe bijdrage aan de implementatie van Positieve Gezondheid (zie ook de projectlijn verderop);
- In samenwerking met zorgverzekeraars, zorgverleners (bv. Huisarts) en bewonersorganisaties 1 pilotdorp selecteren waar de bewonersorganisatie samen gaat werken met de zorgverleners om de zorg in het dorp conform het concept van positieve gezondheid in te richten. VKKL verleent hierin de procesondersteuning.
- Onderzoeken welke rol bewonersorganisaties en gemeenschapshuisbesturen kunnen spelen met betrekking tot mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Kunnen zij in eigen dorp betaald aan de slag?

Beoogde resultaten

- Er zijn door bewonersorganisaties waardevolle ervaringen opgedaan hoe ook mensen betrokken kunnen worden, die verder af staan van het gemeenschapsleven;
- Deze ervaringen zijn door de VKKL breed gecommuniceerd middels sociale media, website, nieuwsbrief, Kleine Kernen Krant en samenwerkingspartners;

- Via het Knooppunt Zorgen voor elkaar Limburg is het concept positieve gezondheid geïmplementeerd en dit heeft zich in 2 pilotdorpen geconcretiseerd, waarbij de ervaringen breed zijn uitgedragen.

Aansluiting bij de Sociale Agenda 2025

Een belangrijk thema binnen de Sociale Agenda vormt het sociaal-maatschappelijk participeren van iedereen. Binnen zelfsturende gemeenschappen is daar nog niet altijd voldoende aandacht voor. Met deze projectactiviteiten wil de VKKL sterk inzetten op bewustwording en het delen van successen gericht op het laten meedoen van mensen met een afstand tot het gemeenschapsleven. De VKKL levert in 2018 een wezenlijke bijdrage aan de implementatie van Positieve Gezondheid op het niveau van de bewoners.

Samenwerking met derden

De samenwerking binnen deze projectactiviteiten wordt vooral gezocht met bewonersorganisaties, zorgverzekeraars, zorgverleners, ongeorganiseerde bewonersinitiatieven, Nederland zorgt voor elkaar, de LVKK en de provincie.

6. Organisatie en financieringsvormen

Met het verschuiven van taken en verantwoordelijkheden van de overheid naar bewonersinitiatieven, komt ook de discussie over het verschuiven van budgetten. Het financieren van een bewonersinitiatief vormt binnen deze discussie een continue uitdaging. Daarnaast is het traditionele organisatiemodel van een bewonersorganisatie aan verandering onderhevig. De centrale vragen zijn: hoe kan op een democratische wijze publieke verantwoording worden afgelegd? Welk organisatiemodel past daarbij?

Projectactiviteiten

- In beeld brengen van (nieuwe) financieringsvormen voor bewonersinitiatieven, zoals gemeenschapsfondsen, maatschappelijk aanbesteden, crowdfunding, samenwerking met bedrijfsleven, etc.;
- Bijdragen aan het vinden en delen van nieuwe vormen van publieke verantwoording;
- Kennisontwikkeling betreffende oprichten en in stand houden van coöperaties of andere rechtsvormen die aansluiten bij het bewonersinitiatief (bijv. Bijzonder Statuut, sociale coöperatie, bewonersbedrijf).

Beoogde resultaten

- Nieuwe financieringsvormen zijn in beeld gebracht en middels communicatiekanalen als nieuwsbrief, lokale bijeenkomsten, Kleine Kernen Krant en digitale media kanalen onder de aandacht van bewonersorganisaties en -initiatieven gebracht;
- In samenwerking met het Knooppunt Zorgen voor Elkaar Limburg zijn er nieuwe vormen van publieke verantwoording in beeld gebracht;
- Er is kennis ontwikkeld en gedeeld ten aanzien van rechtsvormen die goed aansluiten bij een bewonersinitiatief.

Aansluiting bij de Sociale Agenda 2025

Met de transformaties in het sociale domein komt ook de vraag hoe burgers, overheden, instellingen en ondernemers op een nieuwe manier met elkaar omgaan. Nieuwe organisatiemodellen en financieringsmethoden kunnen hiervoor handvatten aanbieden.

Samenwerking met derden

De samenwerking wordt gezocht met dorpsfondsen, Lokale Fondsen Nederland, fondsen als het Oranjefonds, de Universiteit Maastricht als het gaat om het afleggen van publieke verantwoording, de Landelijke Vereniging Kleine Kernen (LVKK) en bewonersorganisaties die zich toeleggen op nieuwe organisatiemodellen en financieringsmethoden.

7. Overheidsparticipatie

Met deze projectactiviteiten levert de VKKL een bijdrage aan de zoektocht naar een nieuwe verhouding tussen overheid en bewonersorganisatie. De verantwoordelijkheden die overheden en inwoners van oudsher hebben, zijn aan het verschuiven. VKKL wordt steeds vaker door zowel overheden als bewonersorganisaties gevraagd een bijdrage te leveren aan het proces van overheidsparticipatie.

Projectactiviteiten

- Adviseren en informeren van organisaties en gemeenten die met vragen komen rondom burgerparticipatie en zelfsturing;
- Aanbieden en door-ontwikkelen van de leergang Overheidsparticipatie, opgezet vanuit de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK);
- In samenwerking met een of meerdere gemeenten en de provincie organiseren van een werkatelier bedoeld voor kennisuitwisseling tussen ambtenaren burgerparticipatie;
- Werving en inzet van ambassadeurs overheidsparticipatie die overheden begeleiden tijdens de uitvoering van de leergang Overheidsparticipatie.

Beoogde resultaten

- (Bewoners)organisaties, gemeenten en instellingen zijn geïnformeerd rondom burgerparticipatie en zelfsturing;
- De leergang Overheidsparticipatie is doorontwikkeld en aangeboden aan minimaal 1 gemeente;
- Er is in 2018 in samenwerking met gemeente en provincie een kennisatelier georganiseerd voor ambtenaren burgerparticipatie;
- Minimaal 2 ambassadeurs zijn geworven om te worden ingezet als begeleider van de leergang Overheidsparticipatie.

Aansluiting bij de Sociale Agenda 2025

De projectactiviteiten rondom overheidsparticipatie dragen bij aan het vergroten van de participatiebereidheid van inwoners en burgerinitiatieven. Immers, als er een werkbare relatie is tussen bijvoorbeeld de gemeente en haar inwoners en initiatieven, op basis van goede afspraken en vertrouwen in elkaar, neemt de ruimte voor inwoners en organisaties om met eigen initiatieven te komen, toe.

Samenwerking met derden

De VKKL werkt hierin voornamelijk samen met (gemeentelijke) overheden, bewonersorganisaties en de LVKK.

8. Verbreding dienstverlening VKKL

De partijen die met vragen bij de VKKL terechtkomen, nemen toe in diversiteit. Steeds vaker kloppen ook bewonersorganisaties uit het stedelijk gebied aan bij de VKKL. Wijk- en buurtraden hebben immers te maken met dezelfde bewegingen en veranderingen als in de kleine kernen op het platteland. Daarnaast neemt het aantal vragen uit de regio Zuid-Limburg toe. De afgelopen jaren zijn daar veel nieuwe bewonersorganisaties en -initiatieven gestart, die voor kennis en ondersteuning een beroep doen op de expertise die binnen de VKKL aanwezig is. Om op deze vragen goed te kunnen inspelen, wil de VKKL haar dienstverlening gaan verbreden.

Projectactiviteiten

- De VKKL onderzoekt hoe zij haar ondersteuning kan uitbreiden naar nieuwe vormen van bewonersinitiatieven. Met nieuwe vormen worden ook initiatieven zonder rechtsvorm bedoeld, hoe verhouden die zich tot de verenigingsstructuur?;
- Op basis van eerdere inventarisatie, analyseren van de aard en de behoeften van wijkraden in Limburg;
- Samen met een gemeente een pilot opzetten om op te halen welke specifieke ondersteuningsbehoeften er bij de wijkraden in die gemeente spelen (stageopdracht);
- Stapsgewijs verkennen van mogelijkheden om wijkraden te ondersteunen, in samenwerking met het Landelijk samenwerkingsverband Actieve bewoners (LSA);
- In samenwerking met Spirato producten ontwikkelen voor stedelijk gebied, zoals een Behoefteteilingsmethodiek d.m.v. pilotprojecten in Maastricht en Weert;
- Mede op basis van het LEADER-netwerk de werkzaamheden en activiteiten in Zuid-Limburg verder uitbreiden, door het aangaan van samenwerkingsverbanden met welzijnsorganisaties, maatschappelijke instellingen en gemeenten;
- Uitwerken nieuwe lidmaatschap vorm en framework om ruimte te bieden voor ongeorganiseerde initiatieven/inwonersgroepen.

Beoogde resultaten

- De aard en de kenmerken van de wijkraden in Limburg zijn (met behulp van studenten) in beeld gebracht;
- Op basis van de pilot (uitgevoerd door studenten) is in beeld gebracht welke specifieke ondersteuningsbehoeften er bij de wijkraden leven;
- Met de LSA is een eerste verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden om wijkraden te ondersteunen;
- Met Spirato zijn producten en diensten ontwikkeld en beschikbaar die toepasbaar zijn op vragen in het stedelijk gebied;
- VKKL heeft een actieve bijdrage geleverd binnen LEADER Zuid-Limburg en van daaruit haar contacten en netwerk in Zuid-Limburg verder kunnen uitbouwen;
- Met gemeenten en welzijnsorganisaties in Zuid-Limburg zijn nauwere samenwerkingsverbanden aangegaan, om zo bewonersorganisaties en initiatiefgroepen nog beter te kunnen ondersteunen;

- De VKKL heeft een vernieuwde lidmaatschapsstructuur en biedt daarmee ingangen om ongeorganiseerde bewonersinitiatieven te ondersteunen.

Aansluiting bij de Sociale Agenda 2025

In stedelijk gebied is er vaak sprake van een grotere uitdaging om alle mensen mee te laten doen. De anonimiteit is er groter dan in kleine(re) kernen. Initiatieven gericht op de leefomgeving en sociale participatie bieden buurtbewoners de kans om mee te kunnen doen. Met deze projectactiviteiten wilt VKKL kijken of het ook in stedelijk gebied kan bijdragen aan de totstandkoming van een inclusieve gemeenschap.

Samenwerking met derden

Samenwerking wordt gezocht met het Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners (LSA), gemeenten en (welzijns)instellingen in met name Zuid-Limburg, de kartrekkers binnen het LEADER project (Natuurrijk Limburg, IKL en de Mergellandcorporatie) en wijk- en buurtraden in stedelijk gebied.

9. Maatschappelijk vastgoed, groene initiatieven & cultureel erfgoed

Als gevolg van de demografische veranderingen komt de komende jaren veel maatschappelijk vastgoed in de Limburgse kernen leeg te staan. Dit brengt uitdagingen met zich mee, waar de gemeenschap scherpe keuzes dient te maken. Wat verwachten we de komende jaren nodig te hebben? Wat is het huidige aanbod? Matcht dit nog? Hier ligt ook de link met het cultureel erfgoed: veel bewonersinitiatieven zetten zich in voor behoud en beheer van cultureel erfgoed. Als de oorspronkelijke functie echter niet meer wordt vervuld, dient een nieuwe invulling te worden gevonden, in overeenstemming met het reeds aanwezige aanbod van (maatschappelijk) vastgoed. Daarnaast wordt in 2019 de omgevingswet ingevoerd. Deze nieuwe wet biedt nieuwe kansen voor bewonersinitiatieven om zelf aan de slag te gaan met o.a. de herbestemming van maatschappelijk vastgoed en initiatieven op het gebied van natuur, landschap, erfgoed en recreatie.

Projectactiviteiten

- Onderzoeken of er vraag is naar ondersteuning van bewonersorganisaties bij het omgaan met de gevolgen van de demografische ontwikkeling voor lokale voorzieningen zoals de school, gemeenschapsaccommodaties etc.;
- Uitvoeren van een behoeftepeiling onder bewonersinitiatieven en/of achterban die zich bezighouden met cultureel erfgoed, specifiek kerkgebouwen;
- In samenwerking met de LVKK inventariseren van de knelpunten rondom de herbestemming van leegstaand maatschappelijk vastgoed, specifiek kerkgebouwen, in dorpen en wijken;
- In samenwerking met Stichting IKL ondersteunen van groene initiatieven door bewoners;
- Strategische verbanden leggen met actieve organisaties rondom de thema's om daarmee het te benutten netwerk van ondersteuningsorganisaties op het gebied van (maatschappelijk) vastgoed, cultureel erfgoed en groene initiatieven te vergroten;
- In samenwerking met partners organiseren van kennisdelingsbijeenkomsten voor initiatieven met betrekking tot bewustwording rondom de omgevingswet;
- Inventariseren hoe het concept van positieve gezondheid een bijdrage kan leveren in het debat rondom fijnstof en gezondheidsrisico's.

Beoogde resultaten

- Tenminste 3 bewonersorganisaties zijn ondersteund bij het omgaan met de gevolgen van demografische ontwikkelingen voor de lokale voorzieningen;
- In 2018 is een behoeftepeiling uitgevoerd onder bewonersinitiatieven die zich bezighouden met cultureel erfgoed, specifiek kerkgebouwen;
- In samenwerking met de LVKK zijn knelpunten rondom de herbestemming van maatschappelijk vastgoed, specifiek kerkgebouwen, in kaart gebracht;
- In samenwerking met Stichting IKL zijn in 2018 tenminste 2 groene bewonersinitiatieven ondersteund;
- Met organisaties actief op het gebied van cultureel erfgoed, natuur en landschap en maatschappelijk vastgoed zijn strategische verbanden gelegd, waarbij het ondersteuningsnetwerk voor bewonersinitiatieven is vergroot en versterkt;
- Er is een workshop georganiseerd rondom de nieuwe mogelijkheden van de omgevingswet voor bewoners(organisaties/initiatieven);
- Er is een casus uitgewerkt waaruit duidelijk wordt wat het concept positieve gezondheid kan betekenen voor het debat rondom fijnstof en gezondheidsrisico's (met name in regio's met veel intensieve veehouderij).

Aansluiting bij de Sociale Agenda 2025

Cultureel erfgoed, natuur en landschap en maatschappelijk vastgoed zijn domeinen waar bewonersorganisaties steeds actiever worden. Enerzijds omdat de urgentie toeneemt (bijvoorbeeld leegstaande panden), maar ook omdat de behoefte toeneemt (de positieve waarde die aan natuur en landschap wordt toegekend in relatie tot menselijk welbevinden). Daarbovenop bieden bewonersinitiatieven die zich op deze thema's richten, natuurlijk mogelijkheden voor mensen om te participeren. Voorbeeld hiervan is bijvoorbeeld de inzet van statushouders door IKL om hen een holle wegen te laten onderhouden. De statushouders voelen zich nuttig en participeren in de maatschappij, en natuur en landschap zijn gebaad bij goed onderhoud.

Samenwerking met derden

Binnen deze projectactiviteiten werkt de VKKL samen met de LVKK (herbestemming maatschappelijk vastgoed), woningcorporaties, gemeenten, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Huis voor de Kunsten, Stichting IKL, Bisdom Roermond, Plattelandscoöperatie Peel & Maas, Vereniging Innovatief Platteland en terrein behorende organisaties (TBO's).

3. Aanvullende projectlijnen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de aanvullende projectactiviteiten die de VKKL verricht buiten de reguliere meerjarensubsidie van de Provincie Limburg.

Projectlijn: Knooppunt Zorgen voor elkaar Limburg

In 2016 is de VKKL gestart met het Knooppunt Zorgen voor elkaar Limburg: "Het Knooppunt draagt bij aan dat de zorgcollectieven in de Limburgse dorpen en wijken zelfstandig zorg kunnen leveren

door het bieden van praktische ondersteuning, kennisdeling en belangenbehartiging voor de realisatie en verdere ontwikkeling van een zorgcollectief.”

Projectactiviteiten

- Opzetten en delen van netwerken van zorginitiatieven;
- Begeleiding en ondersteuning van zorginitiatieven;
- Initiatieven de mogelijkheid bieden elkaar te inspireren en van elkaar te leren tijdens inspiratiefestivals, oppe koffie's, platformbijeenkomsten en online;
- (Vrijwillige) regio-ambassadeurs werven, trainen begeleiden en coachen;
- Ontwikkelen van digitaal en interactief vraag en antwoordsysteem;
- Signaalfunctie: knelpunten en belangen behartigen richting overheid, zorginstanties en verzekeraars;
- Onderzoek uitvoeren naar publieke verantwoording in samenwerking met een hogeschool of universiteit;
- Via het Knooppunt Zorgen voor elkaar Limburg is het concept Positieve Gezondheid geïmplementeerd in 1 pilotdorp;
- Organiseren lokale bijeenkomsten landelijke verkennersstocht van Nederland zorgt voor elkaar;
- Deelnemen aan de Koepel Zorgcoöperaties Zuid-Nederland;
- Samenwerking aangaan met actiecentrum positieve gezondheid;
- Lid van netwerk positieve gezondheid.

Samenwerking met derden

VKKL zoekt de samenwerking met andere provinciale organisaties in dit kader zoals Huis voor de Zorg, Zij Actief, KBO, de Koepel Zorgcoöperaties Zuid-Nederland, het Landelijk Netwerk Nederland Zorgt voor Elkaar, zorgaanbieders en zorgverzekeraars.

Projectlijn: Steunpunt gemeenschapsaccommodaties (vereniging Spirato)

In 2012 is vanuit de VKKL de Vereniging Spirato opgericht als antwoord op de behoefte aan een Provinciaal steunpunt gemeenschapsaccommodaties. Het steunpunt ondersteunt op een pro-actieve en effectieve wijze de gemeenschapsaccommodaties. Het is dan ook vanzelfsprekend dat de VKKL en Spirato nauw met elkaar samenwerken; een aantal bestuursleden heeft zitting in beide besturen en beroepskrachten verrichten werkzaamheden voor beide verenigingen zodat de samenhang steeds is gewaarborgd.

Projectactiviteiten

- Intermediair zijn tussen besturen van gemeenschapsaccommodaties en gemeentelijke organisaties;
- Aanbieden van de methodiek “Meer dan de som der delen” bij gemeenschapsaccommodaties die met vraagstukken komen;
- Inspelen op vragen van leden;
- Methodiek toepassen voor behoeftepeiling voor aanvang van een DAP/DOP;
- Procesondersteuning toekomstgerichte voorzieningentrajecten;
- Kennisdeling door publicaties in Kleine Kernen Krant & sociale mediakanalen;
- Kennisdeling door het organiseren van (regionale) themabijeenkomsten samen met VKKL.

Samenwerking met derden

Spirato werkt samen met dorpsraden/dorps-overleggen, de VKKL, provinciale organisaties zoals Bisdom Roermond, Huis voor de Sport, Scouting en Jong Nederland, gemeenten en ondersteuningsorganisaties voor gemeenschapsaccommodaties in andere provincies.

Projectlijn: Steunpunt Wensbus (werktitel)

In 2014 is de Provincie Limburg gestart met de pilot Wensbus, bedoeld als vervoersoplossing voor kleine kernen die in de nieuwe openbaarvervoerconcessie geen OV meer zouden kennen. Inmiddels heeft de Wensbus zich ontpopt tot een maatwerkvervoeroplossing, die vraaggericht van deur tot deur vooral ouderen vervoert. De Wensbus projecten worden georganiseerd en gereden door vrijwilligers, vaak gelinkt aan een bewonersorganisatie. Naast de Wensbus projecten zijn er ook andere, reeds langer bestaande particuliere vervoersinitiatieven en dienen nieuwe initiatieven zich reeds aan. De provincie heeft de VKKL gevraagd welke rol de VKKL vanaf 2018 kan spelen in de ondersteuning van deze vervoersprojecten.

Projectactiviteiten

- Begeleiding van de nieuwe en bestaande Wensbusprojecten (+/- 25), o.a. door het geven van advies en het verlenen van service;
- Adviseren van bestaande vervoersinitiatieven;
- Ondersteunen van nieuwe vervoersinitiatieven in het opzetten van een vervoersdienst en het inrichten van een deugdelijke duurzame organisatie en exploitatie;
- Het bijdragen aan een (digitale) kennisbank waarin knowhow, kennis en kunde m.b.t. het opzetten, exploiteren en organiseren van een vrijwillige vervoersdienst is verzameld;
- Collectieve belangenbehartiging richting provincie, vervoersorganisaties en overheden.

Samenwerking met derden

In deze projectlijn werkt de VKKL vooral samen met betreffende vervoersinitiatieven, de provincie als regisseur, de betreffende gemeentes waarin de vervoersinitiatieven actief zijn en Arriva als openbaarvervoeraanbieder.

4. Reguliere basisactiviteiten

Dit hoofdstuk behandelt de basisactiviteiten die de vereniging verricht. Enerzijds betreft dit de reguliere activiteiten en dienstverlening voor de leden, anderzijds betreft dit ook de bestuursondersteuning, secretariaat en financiële administratie. In 2018 zet de VKKL bovendien in op een organisatieversterking: er wordt uitgezocht hoe VKKL en Spirato samen verder kunnen gaan en welke organisatie daarbij dient te worden ingericht, die zowel beantwoordt aan de behoeften van onze gezamenlijke achterban alsook aan alle eisen vanuit het principe van 'good governance' voldoet.

Basisactiviteiten

Dit betreft activiteiten in het kader van de coördinatie en organisatie van de VKKL.

- Coördineren van de werkzaamheden van beroepskrachten, stagiaires en vrijwilligers, projectcoördinatie;

- Projectontwikkeling;
- Organiseren van de Algemene Leden Vergadering;
- Administratief en inhoudelijk ondersteunen van het bestuur;
- Beleidsvoorbereiding en beleidsondersteuning;
- Secretariaat en (financiële) administratie, accountant;
- Deelname coördinatorenoverleg Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK);
- Overleg met samenwerkingspartners, andere Maatschappelijke Organisaties, Provincie, enz.;
- Het geven van informatie en advies, vraagbaak functie vervullen;
- Het verzorgen van de communicatie naar leden, samenwerkingspartners en overige geïnteresseerden middels nieuwsbrief, Kleine Kernen Krant Limburg, website en sociale media;
- Voorbereidende werkzaamheden t.a.v. het samengaan van VKKL en Spirato;
- Werkzaamheden t.a.v. het invoeren van beleid rondom de 'good governance' principes.

Beoogde resultaten

- Leden en bestuur zijn ondersteund, zowel secretariael, administratief alsook inhoudelijk;
- Werkzaamheden zijn gecoördineerd;
- Nieuwe projecten zijn ontwikkeld;
- Er is deelgenomen aan het coördinatorenoverleg van de LVKK;
- VKKL is in beeld bij samenwerkingspartners, Maatschappelijke Organisaties en Provincie;
- Vragenstellers hebben een antwoord gekregen;
- Middels de communicatiekanalen die de VKKL ter beschikking heeft, is kennis en informatie met leden, samenwerkingspartners en geïnteresseerden uitgewisseld;
- VKKL en Spirato zijn samengevoegd (in 2019);
- De nieuwe organisatie werkt volgens de principes van 'good governance'.

Versterken van de organisatie van de VKKL

De versterking van de organisatie richt zich op drie onderdelen:

- Organisatie & governance
- Financiële administratie
- Communicatie

In 2017 is gestart met het herzien van de organisatiestructuur. Spirato en VKKL zijn nu nog 2 aparte verenigingen, maar gezien de nauwe raakvlakken qua activiteiten en achterban ligt een samengaan voor de hand. Onderzocht wordt onder welke condities Spirato onderdeel van de VKKL kan gaan uitmaken. Dit zou via bijvoorbeeld een beheersstichting kunnen. Daarnaast wordt bekeken om de mogelijkheden van stagiaires en leerwerkplekken optimaler te benutten. Hiertoe worden contacten gelegd met universiteiten en hogescholen. VKKL werkt hierin samen met welzijnsinstelling Synthese.

VKKL verleent steeds vaker dienstverlening op basis van aanvullende financiering. In 2018 wordt onderzocht hoe btw daarin een rol speelt en hoe de VKKL haar dienstverlening zodanig dient te organiseren, dat dit alles op correcte wijze wordt uitgevoerd, conform de code 'good governance'.

Tenslotte is er in 2017 gestart met een nieuwe communicatiestrategie, welke in 2018 verder wordt uitgebouwd. De VKKL wil haar leden nog meer bij te varen koers betrekken, en nog beter aansluiten

op wat haar leden nodig hebben. De huidige communicatiemiddelen (zie hieronder) worden daarin meegenomen. Periodiek zal met de leden worden geëvalueerd of de VKKL op de juiste weg zit.

- Digitale nieuwsbrief, verschijnt 4x per jaar;
- Kleine Kernen Krant, verschijnt 4x per jaar;
- Website VKKL is actueel en voorzien van naslagfunctie;
- VKKL maakt gebruik van Twitter en Facebook.

5. Activiteitenbegroting 2018

De VKKL is een vrijwilligersorganisatie die gebruik maakt van professionele ondersteuning voor de ontwikkeling en uitvoering van werkzaamheden zoals beschreven in de projectlijnen en basis- en projectactiviteiten. De VKKL beschikt niet over eigen personeel noch huisvesting. Dit heeft tot gevolg dat geen financiële reserves hoeven worden opgebouwd omdat de VKKL geen langlopende verplichtingen is aangegaan. Jaarlijks wordt aan de hand van het activiteitenprogramma en de goedgekeurde begroting een dienstverleningsovereenkomst afgesloten. Dat gebeurt tot nu toe met de welzijnsinstelling Synthese. De jaarafspraken omvatten een totaalpakket van personele inzet, secretariële en administratieve ondersteuning, automatisering en huisvesting van het secretariaat en het bestuur. In de afspraken wordt vastgelegd hoeveel capaciteit voor welk project beschikbaar is. Deze dienstverleningsovereenkomst vormt veruit de grootste kostenpost van de VKKL. Daarnaast bestaan de uitgaven uit activiteitenkosten voor onder andere (regionale) bijeenkomsten, plattelandsparlementen, werkconferenties, druk- en portokosten, publicaties, vergaderkosten en kosten accountant.

De inkomsten van de VKKL bestaan uit subsidies van de Provincie Limburg, de Rijksoverheid, gemeenten, abonnementsgelden van de leden, sponsors en particuliere fondsen.

De subsidie van de Provincie Limburg is de belangrijkste pijler onder de begroting van de VKKL. Voor de projectmatige activiteiten zoekt de VKKL naar aanvullende financiering in de vorm van fondswerving, sponsoring en cofinanciering. Via de Landelijke Vereniging van Kleine Kernen zijn middelen beschikbaar van het ministerie van BZK voor specifieke projecten in het kader van o.a. zorg en duurzaamheid. In 2018 werkt de VKKL een nieuw governance-model uit om heldere verhoudingen te scheppen tussen gesubsidieerde activiteiten en activiteiten die anderszins gefinancierd worden.

In de bijlage treft u de begroting van dit activiteitenplan voor 2018 aan.